

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 8/2005 vp

Hallituksen esitys laeiksi tieliikennelain, ajoneuvolain ja ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä joulukuuta 2004 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmis-televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi tieliikennelain, ajoneuvolain ja ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain muuttamisesta (HE 267/2004 vp).

Toimenpideoite

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt toimenpideoitteen raskaan liikenteen valvonnasta (TPA 62/2003 vp — Tero Rönni /sd ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 22.10.2003.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Jorma Hörkkö, liikenne- ja viestintäministeriö

- lainsäädäntöneuvos Leena Vettenranta, oikeusministeriö
- ylikomisario Heikki Seppä, sisäasiainministeriö
- ylitarkastaja Seppo Savola, sosiaali- ja terveysministeriö
- yksikönpäällikkö Ari Herrala ja lakimies Johanna Lähde, Ajoneuvohallintokeskus
- ylitarkastaja Lauri Vuorivirta, Tietosuojavaltuutetun toimisto
- logistiikkapäällikkö Markku Maukonen, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry
- Autoliikenteen Työnantajaliitto
- Linja-autoliitto.

HALLITUKSEN ESITYS JA TOIMENPIDEOITE

Hallituksen esitys

Tieliikennelakiin lisätään uusi luku, joka koskee tieliikenteen sosiaalilainsäädännön valvontaa ja ajopiirturin käyttöä. Lisäksi lukuun sisällytetään uuden, kuorma- ja linja-autoihin vaadittavan digitaalisen ajopiirturin käyttöönottamiseksi tarvittavat säännökset, kuten laitteissa käytettävien ajopiirturikorttien myöntämis- ja peruuttamisedellytykset. Lisäksi muutetaan ajo-

neuvolaissa olevia ajopiirturia koskevia säännöksiä siten, että säännökset koskevat jatkossa myös digitaalisia ajopiirtureita. Myös ajoneuvoliikennerekisteristä annettua lakia muutetaan siten, että tieliikenteen valvontalaitteiden korttien käsittelijän oikeutta saada ajopiirturikortteja koskevia tietoja rekisteristä laajennetaan. Lisäksi rekisterissä olevien ajopiirturikortteja koskevien tietojen poistamisäännöksiä muutetaan si-

ten, että tietojen poistaminen sidotaan kortin voimassaoloajan päättymiseen.

Toimenpideoite

Toimenpideoitteessa TPA 62/2003 vp ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi, että hallitus

ryhtyy toimenpiteisiin raskaan liikenteen valvontayksikön perustamiseksi ja rangaistusmääräysten kiristämiseksi yleiseurooppalaiselle tasolle ajo- ja lepoaikarikkomusten osalta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Käsittelemänsä toimenpideoitteen suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. lakiehdotus

92 a §. Määritelmiä. Valiokunta ehdottaa kahta kielellistä muutosta 1 ja 2 kohdan muotoiluihin.

92 h §. Ajopiirturin tietojen käsittely yrityksessä. Valiokunta katsoo, että 1 momentissa olevan digitaalisen ajopiirturin jäljentämisvelvollisuus ulkomailla olevan ajoneuvon osalta kuuden kuukauden väliajoin saattaa rajoittaa yritysten toimintaa liiallisesti. Se, että ajoneuvo olisi tuotava Suomeen määräajoin vain ajopiirturin käsitteilyn vuoksi, aiheuttaisi usein kohtuuttomia kustannuksia yritykselle. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa kuuden kuukauden väliajoin tapahtuvan tietojen jäljentämisen poistamista säännöksestä. Sen sijaan valiokunta ehdottaa ulkomailla olevan ajoneuvon osalta, että tiedot on jäljennettävä ajoneuvon tultua Suomeen. Jäljentämisen tulee tällöin tapahtua ilman aiheetonta viivytystä ajoneuvon tultua Suomeen.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset momentin muotoiluihin.

92 k §. Tietojen käyttö tutkimustarkoituksiin. Ehdotetun 92 k §:n perusteluissa todetaan, että säännöksessä tarkoitettu tiedonsaantioikeus olisi liikenne- ja viestintäministeriöllä. Tämä ei kuitenkaan ilmene selkeästi pykälän muotoiluista, minkä vuoksi valiokunta ehdottaa pykälän täsmentämistä siten, että siitä ilmenee, että tiedot on luovutettava liikenne- ja viestintäministeriölle. Valiokunta on tehnyt vastaavan muutoksen pykälän muotoiluihin.

3. lakiehdotus

Johtolause. Johtolauseetta ehdotetaan muutettavaksi, koska lakiehdotuksen 20 §:ää ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan. Tästä johtuen myös 24 § ehdotetaan poistettavaksi lakiehdotuksesta, mikä myös vaikuttaa johtolauseeseen. Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset johtolauseen muotoiluihin.

20 §. Tietojen luovuttamisen muut rajoitukset. Hallituksen esityksen antamisen jälkeen on käynyt ilmi, että ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain (541/2003) 20 §:n siirtymäsäännökset eivät vastaa Ajoneuvohallintokeskuksen tietojärjestelmän mahdollisuuksia. Ajoneuvohallintokeskuksen nykyinen tietojärjestelmä ei nopeasti eikä ilman huomattavia kustannuksia pysty sopeutumaan voimassaolevan ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 20 §:n menettelyyn ns. tietorajoitusten piirissä olevien henkilötietojen välittämisessä sellaisille tahoille, jotka hoitavat viranomaistehtäviä, kuten ajoneuvojen sopimusrekisteröijille ja tulevaisuudessa digitaaliseen ajopiirturiin kuuluvien kuljettaja- ja yritys-

korttien myöntäjille. Kysymys on Ajoneuvohallintokeskuksen tietojärjestelmien ennakoitua vaikeammasta ja hitaammasta uudistamisprosessista.

Yllä esitetyn vuoksi valiokunta ehdottaa 20 §:ää muutettavaksi kokonaisuudessaan siten, että pykälä palauttaa viime vuoden loppuun saakka käytetyn menettelyn ns. arkaluontoisten henkilötietojen suojaamisesta.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluihin.

24 §. Voimaantulo. Koska 20 §:ää ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan, valiokunta ehdottaa luovuttavaksi 24 §:n siirtymäsäännök-

sen muuttamisesta. Valiokunta on tehnyt vastaavan muutoksen johtolauseen muotoiluihin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana,

että 1. ja 3. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että toimenpidealoite TPA 62/2003 vp hylätään.

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

tieliikennelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tieliikennelain (267/1981) 47 a, 87 a, 94 a, 94 b ja 105 b §,

sellaisina kuin ne ovat, 47 a, 87 a ja 105 b § laissa 735/1999, 94 a § viimeksi mainitussa laissa ja laeissa 1567/1993 ja 521/1995 sekä 94 b § viimeksi mainituissa laissa ja laissa 735/1999,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 103 ja 105 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentti laissa 621/2003, 103 § laissa 113/2004 ja 105 a § mainitussa laissa 735/1999, sekä

lisätään lakiin uusi 6 a luku seuraavasti:

1 §
(Kuten HE)

6 a luku

Tieliikenteen sosiaalilainsäädäntö ja tieliikenteen valvontalaitteet

92 a §

Määritelmiä

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *ajo- ja lepoaika-asetuksella (poist.)* tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta *annettua* neuvoston asetusta (ETY) N:o 3820/85;

2) *ajopiirturiasetuksella (poist.)* tieliikenteen valvontalaitteista *annettua* neuvoston asetusta (ETY) N:o 3821/85;

(3—11 kohdat kuten HE)

92 b—92 g §
(Kuten HE)

92 h §

Ajopiirturin tietojen käsittely yrityksessä

Ajo- ja lepoaikojen valvomiseksi, työsuhteen oikeuksien ja velvollisuuksien hoitamiseksi sekä kuljetusten ohjaamiseksi yrityksen on jäljennettävä omaa yritystään koskevat ajo- ja lepoaikatiedot ajoneuvon digitaalisesta ajopiirturista. Tiedot on jäljennettävä Suomessa olevasta ajoneuvosta vähintään kahden kuukauden välein ja *(poist.)* luovutettaessa ajoneuvo pois yrityksen omasta hallinnasta tai poistettaessa digitaalinen ajopiirturi käytöstä. Työnantajan ja yrityksen,

joka käyttää kuljettajaa tilapäisesti, on jäljennettävä kuljettajakortin ajo- ja lepoaikatiedot vähintään kolmen viikon välein sellaisilta viikoilta, joina kuljettaja on työssä. *Ulkomailla olevasta ajoneuvosta tiedot on jäljennettävä ajoneuvon tultua Suomeen.*

(2 ja 3 mom. kuten HE)

92 i ja 92 j §
(Kuten HE)

92 k §

Tietojen käyttö tutkimustarkoituksiin

Yrityksen on vaadittaessa luovutettava 92 g §:n 2 momentin ja 92 h §:n mukaisesti talletetut tiedot henkilötietolain (523/1999) 14 §:n mukaisiin tutkimustarkoituksiin *liikenne- ja viestintäministeriölle*. Näin kerättyjä tietoja ei saa luvatta ilmaista sivulliselle.

92 l—92 n §
(Kuten HE)

8 luku

Liikenneerikokset103 ja 105 a §
(Kuten HE)Voimaantulosäännös
(Kuten HE)**3.****Laki****ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ajoneuvoliikennerekisteristä 13 päivänä kesäkuuta 2003 annetun lain (541/2003) 9 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta, 17 §:n 2 momentin 9 kohta ja 3 momentti *sekä 20 § sekä lisätään* 9 §:n 1 momenttiin uusi 7 kohta *(poist.)* seuraavasti:

9 ja 17 §
(Kuten HE)

20 §

Tietojen luovuttamisen muut rajoitukset

Henkilöllä on sen lisäksi, mitä henkilötietolain 30 §:ssä säädetään, oikeus kieltää *osoitetietojensa* luovuttaminen *puhelimitse* muuhun kuin viranomaisen, *Liikennevakuutuskeskuksen*, liikennevakuutusyhtiön, (*poist.*) katsastuksen suorittajan, kuljettajantutkimnon vastaanottajan tai sopimusrekisteröijän käyttöön tai muuhun laissa säädettyyn käyttöön. (*Uusi*)

Jos henkilöllä on perusteltua syytä epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi, *Ajoneuvohallintokeskus* voi kirjallisesta pyynnöstä päättää, ettei häntä koskevia henkilötietoja saa luovuttaa rekisteristä muille kuin viranomaisille, *Liikennevakuutuskeskukselle*, liikennevakuutusyhtiölle, katsastuksen suorittajalle, *sopimusrekisteröijälle*, kuljettajantutkimnon vastaanottajalle ja tieliikenteen valvontalaitteen korttien käsittelijälle laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten. Tämä päätös voi ensimmäisen kerran olla voimassa enintään viisi vuotta. Rajoituksen voimassaoloa

voidaan jatkaa kahdeksi vuodeksi kerrallaan. (*Uusi*)

Siirrettäessä 11 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu väestötietojärjestelmään talletettu luovutusrajoitus rekisteriin luovutusrajoitus tulee laajentaa vastaamaan 2 momentissa tarkoitettuja tietoja. *Luovutusrajoituksen laajentuminen ei estä henkilötietojen luovuttamista 2 momentissa tarkoitetuille.* (*Uusi*)

Luovutettaessa 2 tai 3 momentissa tarkoitettu luovutusrajoituksenalainen tieto on luovutussensaajalle samalla ilmoitettava luovutusrajoituksesta sekä ilmoitettava tietojen käyttöä ja suojausta koskevat rajoitukset. Rekisterinpitäjä voi erityisestä syystä päättää luovutusrajoituksesta ilmoittamatta jättämisestä, jos luovutettava tieto ja sen käyttötarkoitus on sellainen, että ilmoittamatta jättämisen ei arvioida vaarantavan luovutusrajoituksen tarkoitusta.

(5 mom. *poist.*)

24 §
(*Poist.*)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 21 päivänä huhtikuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Markku Laukkanen /kesk	Eero Reijonen /kesk
vpj.	Matti Kangas /vas	Pertti Salovaara /kesk (osittain)
jäs.	Leena Harkimo /kok	Arto Seppälä /sd
	Saara Karhu /sd	Timo Seppälä /kok (osittain)
	Marjukka Karttunen /kok (osittain)	Harry Wallin /sd (osittain)
	Inkeri Kerola /kesk	Lasse Virén /kok (osittain)
	Risto Kuisma /sd	Raimo Vistbacka /ps
	Reino Ojala /sd (osittain)	vjäs. Reijo Paajanen /kok (osittain)
	Erkki Pulliainen /vihr	Lyly Rajala /kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker.

VASTALAUSE

Perustelut

Vastalauseemme koskee 1. lakiehdotuksen 92 h §:ää, joka käsittelee ajopiirturitietojen käsittelyä yrityksissä. Valiokunta ehdottaa, että yrityksen tulee jäljentää omaa yritystään koskevat tiedot ajopiirturista Suomessa olevasta ajoneuvosta kahden kuukauden välein ja ulkomail-la olevasta ajoneuvosta kuuden kuukauden välein. Lisäksi työnantajan ja yrityksen, joka käyttää kuljettajaa tilapäisesti, olisi jäljennettävä kuljettajakortin ajo- ja lepoaikatiedot vähintään kolmen viikon välein sellaisilta viikoilta, joina kuljettaja on työssä. Ao. EU:n asetus ei tätä edellytä. Se edellyttää ainoastaan, että ajopiirturin tietoja säilytetään 365 päivän ajan tallennuspäivän jälkeen. Hallitus esittää siten Suomessa toteutettavaksi EU:n yleistä käytäntöä tiukempaa menettelyä, josta seuraisi toteutuneena ylimääräistä vaivaa ja ylimääräisiä kustannuksia, jotka vääristävät kilpailua yhteisillä sisämarkkinoilla.

Emme hyväksy tällaista suomalaisten kuljetusyrittäjien muun unionin yrittäjien asemaa huonompaan asemaan saattamista. Käytännössä kuljettajakortin muistikapasiteetti (28 vuorokautta) ja digitaalisen ajopiirturin muistikapasiteetti (365 vuorokautta) määrittävät riittävästi tietojen tallennusvälin, ja näissä aikarajoissa

myös yritykset pystyvät itse porrastamaan kuljetustoimintansa kannalta sopivasti tietojen kopiointiajankohdat. Tässä katsannossa on tärkeää, että digitaalisen ajopiirturin tietojen ja kuljettajakortin sisältämien tietojen kopiointi ja säilyttäminen on esityksen mukaisesti mahdollista sekä sähköisessä muodossa että paperitulosteena.

Ehdotus

Edellä olevaan viitaten ehdotamme, että 1. lakiehdotuksen 92 h §:n 1 momentti saisi seuraavan muodon:

92 h §

Ajopiirturin tietojen käsittely yrityksissä

Ajo- ja lepoaikojen valvomiseksi, työsuhteen oikeuksien ja velvollisuuksien hoitamiseksi sekä kuljetusten ohjaamiseksi yrityksen on jäljennettävä omaa yritystään koskevat ajo- ja lepoaikatiedot ajoneuvon digitaalisesta ajopiirturista. (Poist.)

Helsingissä 21 päivänä huhtikuuta 2005

Matti Kangas /vas
Leena Harkimo /kok
Marjukka Karttunen /kok
Erkki Pulliainen /vihr

Timo Seppälä /kok
Raimo Vistbacka /ps
Lyly Rajala /kok.